Riksdagens protokoll 1994/95:30

Måndagen den 28 november

Kl. 12.00 – 12.34

1 § Utökning av antalet suppleanter i vissa utskott

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, på begäran av miljöpartiets riksdagsgrupp tillstyrkt att antalet suppleanter skulle utökas enligt följande:

från 20 till 21 i finansutskottet
från 19 till 20 i skatteutskottet
från 17 till 18 i lagutskottet
från 21 till 22 i utrikesutskottet
från 19 till 20 i socialförsäkringsutskottet
från 19 till 20 i trafikutskottet
från 19 till 20 i jordbruksutskottet
från 20 till 21 i näringsutskottet

Kammaren medgav dessa utökningar.

2 § Val av extra suppleanter i vissa utskott

Företogs val av extra suppleanter i vissa utskott.

Kammaren medgav att valen fick ske i ett sammanhang.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i finansutskottet
Ewa Larsson (mp)

suppleant i skatteutskottet
Birger Schlaug (mp)

suppleant i lagutskottet
Roy Ottosson (mp)

suppleant i utrikesutskottet
Yvonne Ruwaida (mp)

1 *Riksdagens protokoll 1994/95. Nr 30*

suppleant i socialförsäkringsutskottet
Marianne Samuelsson (mp)

suppleant i trafikutskottet
Ewa Larsson (mp)

suppleant i jordbruksutskottet
Roy Ottosson (mp)

suppleant i näringsutskottet
Birger Schlaug (mp)

3 § Meddelande om avliden ledamot

Förste vice talmannen meddelade att dödsfallsintyg inkommit från Skattemyndigheten i Gotlands län för Claes-Göran Larsson med angivande av dödsdatum den 28 september 1994.

Intyget lades till handlingarna.

4 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Förste vice talmannen meddelade att arbetsplenum torsdagen den 1 december skulle utgå. Kammaren skulle sammanträda för interpellationssvar kl. 12.00.

5 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 21 och 22 november.

Svar på interpellationer

6 § Svar på interpellation 1994/95:22 om kontinuerlig kompetensutveckling

Anf. 1 Utbildningsminister CARL THAM (s):

Herr talman! Beatrice Ask har frågat mig dels vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att svara mot de snabbt ökade behoven av kontinuerlig kompetensutveckling, dels om regeringen kommer att låta utreda någon form av utbildningskonton som finansieringsform för vuxnas kompetensutveckling.

Det råder en allmän enighet i vårt land om betydelsen av ökad kunskap och utbildning. Näringslivets konkurrenskraft liksom samhällsutvecklingen i stort är i högsta grad beroende av den allmänna utbildningsnivån likaväl som av yrkesskicklighet och professionalism. Sedan lång tid tillbaka råder också enighet om att en individs utbildning inte kan ses som något som avslutas i ungdomsåren efter genomgångna

skolor. Den enskilde kan och måste återkomma till studier av olika slag under hela sin aktiva yrkesperiod. Betydelsen av denna "återkommande utbildning" eller "livslångt lärande" betonas också i de många rapporter som inkommit under namnet Agenda 2000. I rapporterna finns en rad synpunkter och idéer som kan ge en värdefull grund för det fortsatta arbetet.

Det finns emellertid viktiga aspekter som inte närmare belyses eller kommenteras i alla dessa rapporter. De i djupare mening kulturella och sociala följderna av den tekniska och ekonomiska omdaningen diskuteras inte. Det talas med all rätt mycket om konkurrenskraft men litet om vad för slags samhälle vi egentligen vill ha. Hur skall man förhindra att kunskapssamhället blir ett socialt och kulturellt än mer skiktat samhälle, där gapen i kunskap och inkomster ökar mellan olika klasser och mellan män och kvinnor? Och, framför allt, hur skall vi utforma utbildningen så att den inte bara svarar mot förutsedda behov utan också långsiktigt styr samhällsutvecklingen?

Jag saknar också i dessa rapporter ungdomens röster. När vi talar om utbildningsbehoven och samhället på andra sidan sekelskiftet, talar vi om ett samhälle som måste präglas av dem som är unga i dag. Vilken Agenda har de ungdomar som i dag går i skolan eller högskolan? Allt detta är frågor som kräver vidare analys och diskussion, och jag överväger för närvarande i vilka former detta bäst skall ske. De direktiv rörande former för kontinuerlig kompetensutveckling som fastställdes av den föregående regeringen har jag funnit alltför begränsade i sin uppläggning. Regeringen har därför beslutat att återkalla dem.

Utbildning handlar om långt mer än kunskaper och färdigheter för ett yrkesliv och arbetsmarknadens behov. Utbildning har ett självklart värde i sig. Det ger den enskilde möjlighet att leva ett rikt liv, att ta aktiv del i kultur- och föreningsliv, att delta i politiskt och fackligt arbete, det ger chanser till ökat självförtroende och stimulerar det internationella intresset. Det livslånga lärandet har således en avgörande betydelse för den enskilda individens kulturella och sociala livskvalitet – såväl i yrkeslivet som i samhällslivet i stort. Vi får inte glömma att det i Sverige, trots omfattande utbildningssatsningar, fortfarande finns närmare 700 000 människor med 15–40 år kvar i arbetslivet som endast har en grundskoleutbildning och många som har högst tvåårig gymnasieskola. Därför måste ett samlat kunskapslyft komma till stånd.

Vad kan vi då göra för att skapa förutsättningar för detta nationella kunskapslyft? Det kräver naturligtvis insatser av alla: staten och kommunerna, näringslivet, de fackliga organisationerna, folkbildningen och självklart de enskilda individerna. Vi måste helt enkelt satsa mer på utbildning och kunskap.

Sverige har ett väl utbyggt utbildningssystem – komvux, folkbildning, universitet och högskolor. Systemet kan erbjuda vuxenutbildning i olika former så att den passar människors skilda behov och erfarenheter. Genom att den tekniska utvecklingen snabbt ger nya effektiva metoder för kunskapsöverföring, ser jag också distansutbildning som en stor potential när det gäller tillgänglighet till utbildning. Jag pekade nyligen här i kammaren på möjligheten att även i Sverige skapa förut-

sättningar för en högskola med ett brett utbildningsutbud som når många människor, ungefär som det brittiska Open University. Här finns redan en rad intressanta idéer och uppslag, och jag avser att gå vidare med dessa frågor.

Det är också en självklar uppgift för arbetsgivare i såväl näringsliv som offentlig sektor att tillsammans med de fackliga organisationerna skapa förutsättningar som ger anställda möjligheter till återkommande utbildning och personalutveckling i arbetslivet. Jag utgår från att denna fråga blir föremål för diskussion i de nu pågående avtalsförhandlingarna.

Regeringen har i den ekonomisk-politiska proposition som nyligen förelagts riksdagen föreslagit en rad utbildningsinsatser i det korta perspektivet. En omfattande satsning föreslås bl.a. på arbetsmarknadsutbildning, komvux, högskoleutbildning, folkbildning och utbildningsvikariat. Jag vill också påminna om att regeringen i denna proposition föreslår att systemet med utbildningsbidrag med lånedel för arbetslösa slopas och ersätts med det mer förmånliga utbildningsbidraget fullt ut.

Ytterligare insatser diskuteras nu inom kansliet inom ramen för arbetet med budgetpropositionen.

Vidare vill jag peka på att det ingår i uppdraget till den särskilde utredaren av kvalificerad eftergymnasial yrkesutbildning att komma med förslag till åtgärder för återkommande utbildning.

Beatrice Ask har också ställt en fråga om utbildningskonton. Enligt min mening är detta förslag, som det hittills framkommit, inte någon lämplig form för att stimulera utbildning. Förslaget om utbildningskonto bygger på skattebefrielse genom avdragsrätt och skulle gynna redan välutbildade som kan förutsättas ha råd att finansiera sin vidare utbildning. I ett mycket pressat statsfinansiellt läge kan det inte vara en prioriterad uppgift att med samhällsmedel – med hjälp av skatteavdrag – subventionera redan gynnade grupper. Man bör i stället med samhällets medel stödja dem som är mest i behov av utbildning. Vi bör därför åstadkomma en rättvis och studiemotiverande studiefinansiering. Det ligger nu på den parlamentariska studiestödskommitté som kommer att tillsättas inom kort att göra en samlad översyn av alla studiesociala aspekter.

Anf. 2 BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka utbildningsministern för svaret. Det är väl att utbildningsministern anser att det råder allmän uppslutning kring insikten om behoven av ökad kunskap och utbildning. Samma sak gäller naturligtvis insikten om att utbildning inte bara har en nyttoaspekt, utan att utbildning framför allt innebär möjligheter till personlig utveckling och bildning i dess djupare mening.

Det var nu inte dessa allmänna värderingar som jag ville veta mer om genom mina frågor. Jag vill veta om regeringen delar uppfattningen att Sverige är i behov av ett rejält lyft när det gäller kunnande och kompetens och vilka idéer den socialdemokratiska regeringen har för att klara en sådan utmaning.

Verkligheten är ju den att Sverige ligger efter omvärlden i flera avseenden när det gäller utbildning. Med den volym som vi har i dag vad gäller grundskola och gymnasieskola tar det mellan 15 och 20 år innan 85–90 % av arbetskraften har utbildning motsvarande gymnasienivå. Det är nivåer som USA och Tyskland når redan detta 90-tal. Motsvarande problem finns när det gäller eftergymnasial utbildning, trots den mycket snabba volymökning av antalet högskoleplatser som gjorts under de senaste åren.

Den förra regeringen tog detta på mycket stort allvar. Vi står mitt uppe i en snabb utveckling på alla områden. Och för Sveriges vidkommande är det absolut nödvändigt att ligga i täten när det gäller kunskaper. Det handlar inte om bredd eller elit, det handlar om nödvändigheten att göra ett lyft på många olika nivåer.

Jag finner det närmast anmärkningsvärt att utbildningsministern i sitt svar mer tycks bekymra sig över effekterna om vi i Sverige lyckats göra något åt problemet, än hur man rent konkret skall gå till väga för att inte fortsätta halka efter omvärlden. Det är som om en sprinterlöpare mitt i ett avgörande heat skulle stanna, sätta sig ner och fundera över var han skall ställa segerpokalen eller vad han skall göra med prispengarna. Om man befinner sig mitt i en tävling, vilket Sverige gör, är det inte läge att börja filosofera över om man skall vara med i tävlingen över huvud taget eller vad man skall göra i händelse av att man hamnar på prispallen.

Utredningen, vars direktiv den socialdemokratiska regeringen återkallat, gällde formerna för vuxnas kontinuerliga kompetensutveckling; det är något annat än kompensatorisk vuxenutbildning. Det är naturligtvis inte särskilt märkvärdigt att en ny regering vill peta i direktiv, men jag vill ändå fråga utbildningsministern om vi är överens om att det är nödvändigt att utreda former för och finansiering av detta utbildningsbehov.

Anledningen till att jag tycker att en sådan utredning är viktig är att vi i dag faktiskt inte vet hur vi skall kunna klara detta, delvis nya, utbildningsbehov. Jag tror inte ett dugg på allmänna deklarationer om att alla skall satsa på utbildning. Det är ju enkelt att säga, men de många enskilda människornas möjligheter och incitament för att faktiskt också i medelåldern kunna bita i kunskapens äpple är inte självklara.

Utbildningsministern antyder i sitt svar att de välutbildade själva kan betala sin vidare utbildning. Så är det kanske, men frågan gäller inte detta fåtal. Den politiska uppgiften är att se till att hundratusentals andra – också sådana som har en hyfsad utbildning från början – deltar i en kontinuerlig kompetenshöjning. Såvitt jag förstår, vet varken utbildningsministern eller jag hur det skall kunna ske i den omfattning som faktiskt kan bli nödvändig. Att föra in alla dessa människor i komvux eller någon liknande utbildning är ju inte så enkelt. Jag är inte heller så säker på att det skulle bli bra.

Min andra fråga gäller mer konkret regeringens inställning till att utreda någon form av utbildningskonto för finansiering av kontinuerlig kompetenshöjning. Av svaret förstår jag att den socialdemokratiska regeringen ännu inte vill diskutera den saken. Från Moderaternas sida

har vi inom ramen för Agenda 2000-arbetet visat ett visst intresse för detta. De olika förslagen är intressanta, även om de har sina brister. Det är synd om utbildningsministern avskriver möjligheterna till nytänkande på detta tidiga stadium, utan att han har några egna bättre förslag.

Mina frågor är: Blir det någon utredning om formerna för kompetenshöjning framöver? När kommer den i så fall? Hur ser regeringen på finansieringsformen?

Anf. 3 Utbildningsminister CARL THAM (s):

Herr talman! Först vill jag lämna en litet mer allmän kommentar. Jag ser nog inte på samhällsutvecklingen som på ett sprinterlopp. Det tror jag inte att människor i allmänhet gör heller. En satsning på utbildning är ju motiverad av att vi vill ha ett samhälle där människor är välutbildade, både för deras yrkesverksamhet och för deras förmåga och kapacitet att på olika sätt orientera sig i tillvaron.

Det finns ett starkt behov av att vi ökar vår kompetens och vårt kunnande på olika nivåer; det håller jag med om fullständigt. Men vi behöver inte se det som en tävlan med andra länder, snarare bör vi se det som en del i en allmän förbättring av kunskapen och förmågan att utnyttja den för olika sociala och individuella behov också internationellt. Det kanske inte har så stor betydelse, men jag tror att det återspeglar något skilda synsätt på utbildningen. När jag gick igenom Utbildningsdepartementets kommentarer till Agenda 2000 fann jag mycket stor tyngd lagd på just tävlings- och konkurrensmomentet.

Jag vill inte ett ögonblick bestrida betydelsen av utbildning för vår konkurrenskraft, men det är – som jag sade i mitt svar – inte den enda aspekten på utbildning. För individen är det långt ifrån den viktigaste.

Vi är helt överens om, vilket också mycket kraftfullt har markerats i regeringsdeklarationen, att det behövs ett nationellt kunskapslyft. Det gäller då att många olika grupper i samhället bidrar till detta. Som Beatrice Ask väl känner till kan ju inte en minister styra alla olika tänkbara skolor, organisationer och företag som kan tänkas vara intresserade av detta. Det är något som också måste växa fram i samhället. Därför nämnde jag avsiktligt frågan om avtalsrörelsen och arbetsmarknadens parter.

Det är nödvändigt att frågan om utbildning också blir en fråga för dessa parter. Jag hoppas att den nu pågående avtalsrörelsen skall ge ett lyft i detta avseende. Vi får då se hur regeringen kan bidra till att stimulera sådana satsningar. Det är för tidigt att uttala sig om i dag. Jag är inte säker på att det behövs någon allomfattande utredning om detta. Ett omfattande material föreligger, som kan utnyttjas inom departementet.

Vad gäller de studiesociala frågorna, inklusive eventuella former av utbildningskonton, skall dessa bli föremål för en särskild studiesocial utredning, en utredning som skall få som prioriterad förstahandsuppgift att se närmare på det studiesociala stödet för vuxna. Det är uppenbart att vi har ett lapptäcke av olika system som griper in i varandra. Det gör det svårt för den enskilde att överblicka och kan dessutom upplevas som orättvist. Det är alltså viktigt att finna en lösning på detta. Alla

undersökningar visar att de studiesociala villkoren har mycket stor betydelse för individernas möjligheter att skaffa sig mer utbildning.

Vi har också ett utbildningssystem som strukturellt är väl utbyggt för att ta hand om en ökad utbildning. Men det handlar naturligtvis om att skapa fler platser i detta system, vilket också är en ekonomisk fråga. Och som alla vet har vi ett mycket ansträngt statsfinansiellt läge. Några kraftfulla utbyggnader på kort sikt tror jag ingen kan utlova, i varje fall ingen som samtidigt är angelägen om att minska statens budgetunderskott.

Självfallet skall vi dels utnyttja de resurser som redan finns, dels undersöka om inte nya resurser kan föras över till detta område – det kan kanske ske från den mer kortsiktiga arbetsmarknadsutbildningen till den mer långsiktiga utbildningen både för personer som är yrkesverksamma och för personer som drabbats av arbetslöshet.

Sammanfattningsvis vill jag säga att jag inte är övertygad om att det behövs en ny utredning. Med det vill jag inte säga att det är uteslutet med en sådan, men det viktiga är nog att de instrument som redan finns utnyttjas och att vi inte begraver frågorna under lång tid i en utredning. För de studiesociala frågorna, som behöver utredas, finns redan en utredning på plats – eller kommer på plats inom mycket kort tid.

Anf. 4 BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Jag är litet bekymrad över att utbildningsministern inte uppfattar vilken stor utmaning som ligger framför oss. Jag har bildningsidealet som grund för min syn på utbildning, men det är inget tvivel om att Sverige har ett uppenbart problem som vi måste ta oss an.

Under 70-talet hade vi i Sverige förhållandevis många studenter i högre utbildning. Under samma period och framför allt under 80-talet storsatsade omvärlden på högre utbildning, och det har gett effekt, vilket bl.a. innebär att vi i Sverige har halkat efter när det gäller kompetensnivån.

Tittar man på befolkningens utbildningsnivå i dag kan man konstatera att det är ungefär 70 % av Sveriges befolkning som har minst gymnasieutbildning, och vi ligger långt efter många andra länder när det gäller andelen examinerade med en längre eftergymnasial utbildning. Det är knappt 15 % som har en sådan utbildning, och det är färre än i flertalet jämförbara länder. Detta är ett problem.

Man kan möjligen säga att det kanske beror på att utbildningsministern inte har satt sig in i de mest aktuella siffrorna. När det gäller medelålders och äldre arbetskraft i Sverige är vi förhållandevis välutbildade. Det är en effekt av satsningar som skedde under 60-talet. Men dessa välutbildade i vår arbetskraft kommer att gå i pension innan vi har en chans att kompensera detta med dem som nytillträder och som kommer ur den nya grund- och gymnasieskolan.

Det finns alltså en mellannivå där det är absolut nödvändigt med ganska ordentliga insatser på kompetenshöjning för vuxna – kvalificerad sådan kompetenshöjning. Då måste man titta närmare på hur detta skall bli möjligt. Jag har ingen kritik mot regeringens ambition att i det kortsiktiga perspektivet ytterligare bygga ut högskola och annat, men

jag är litet bekymrad över att regeringen ju faktiskt tar de pengar som vi har försökt satsa på nya former, t.ex. trainee-utbildning. Vi måste ju se litet längre än näsan räcker, och det krävs faktiskt litet nytänkande om vuxna, medelålders med familj, människor som inte bor i närheten av ett universitet, osv. skall kunna vidareutbilda sig samtidigt som de skall försörja sig själva och sina barn.

Det handlar inte om att gräva ned sig i någon utredning, men det handlar om att lyfta fram de möjligheter som finns att hitta nya former. Jag saknar dess värre den viljan hos utbildningsministern.

Anf. 5 Utbildningsminister CARL THAM (s):

Herr talman! Vi tycks då möjligen vara överens om att vi inte behöver gräva ned oss i någon ny utredning.

Jag tycker ärligt talat att Beatrice Ask konstruerar en motsättning som inte finns. Vi är helt överens om behovet av ett nationellt kunskapslyft på alla nivåer. Jag har dock en känsla av – i varje fall får jag det när jag läser vad som har sagts av den tidigare regeringen – att det finns en skillnad i synsättet. Vi betonar starkare betydelsen av det breda kunskapslyftet, alltså av att man skall nå också de många människor som saknar utbildning ovanför grundskolenivå eller som har en blygsam gymnasial utbildning. Men i grunden har vi säkert ett likartat synsätt, nämligen att det behövs en sådan satsning. Den måste utföras av alla i samhället, naturligtvis i första hand individerna men även företag, fackliga organisationer, naturligtvis med starkt stöd från stat och kommun.

När det sedan gäller vår situation i förhållande till omvärlden kommer man till litet varierande resultat beroende på vilka kategorier man tittar på. Det som Beatrice Ask säger – att vi har halkat efter i vissa avseenden – är visserligen sant, och det är en viktig sak att komma till rätta med. Men avgörande för ett lands förmåga att hävda sig också i konkurrens är att det finns en generellt sett god kvalitet i utbildningen på alla nivåer.

Vissa länder som har fler högskoleutbildade än vi, har avsevärda problem när det gäller mindre kvalificerat utbildad arbetskraft, medan Sverige där har en bättre ställning. I Sverige har vi också en i jämförelse med internationella förhållanden närmast unik kapacitet i vuxenutbildningen och folkbildningen. Jag säger inte detta för att antyda att allt därmed skulle vara gott och väl utan – tvärtom – för att understryka att vi har en struktur på utbildningssystemen som gör det möjligt för oss att genomföra detta nationella kunskapslyft.

Alla nya idéer är förvisso välkomna. Som jag sade finns en del också i Agenda 2000. En sådan idé, som också har prövats i större omfattning i andra länder, är just distansutbildning och utnyttjande av de nya tekniska möjligheter som den nya elektroniken erbjuder. Det skulle, samtidigt med ett väl anpassat, individuellt stöd för detta, kunna ge chanser att verkligen nå människor som inte har möjlighet att förflytta sig till olika skolor men som kan arbeta på egen hand. Däri ligger en framtidsmöjlighet, tror jag. Det är angeläget att komma i gång med detta försöksvis eller att bygga på det som redan pågår, men därtill

också att satsa på en utbyggnad. Mina avsikter är att i en eller annan form låta utreda hur en sådan större satsning just på detta område skall kunna komma till stånd. Det har jag för övrigt också tidigare nämnt här i riksdagen.

Det saknas alltså inte beredning på olika områden – det pågår. Tvistefrågan tycks möjligen då vara om man skall slå ihop allt detta till *en* utredning eller inte. Jag vill för min del förbehålla mig möjligheten att avstå från det. Jag tror som sagt att en sådan utredning snarare skulle försena arbetet än påskynda det.

Anf. 6 BEATRICE ASK (m):

Herr talman! För det första är vi inte överens – jag tror att det behövs en utredning. Det finns frågetecken som gäller hur man skall organisera det och hur det skall se ut. Jag har också den bestämda uppfattningen att det krävs en nationell politisk hållning när det gäller detta. Jag är glad över att utbildningsministern är medveten om att det är många aktörer som måste agera, och det är positivt om vi kan få något att hända i avtalsrörelsen. Men för att åstadkomma insatser för att klara av det glapp som uppstår när det gäller kompetensnivån i den svenska arbetskraften tror jag faktiskt att det krävs en del åtgärder.

När det gäller de lägst utbildade är jag också glad över att regeringen inte har återkallat den utredning jag tillsatte, som skall se närmare på möjligheterna att ge vuxna rätt till en utbildning motsvarande gymnasieskolans kärnämnen.

Sedan har vi då det här med nytänkandet. Jag tror att vi måste kunna pröva nya former. Det handlar ju om att många vuxna återkommande måste utbilda sig, och vi kan inte enbart stoppa in dessa människor i traditionell kommunal vuxenutbildning eller liknande. Självklart är då distansundervisning mycket intressant. Men de erfarenheter som i dag finns av distansutbildning på högskolenivå visar, som jag påpekade inledningsvis, att incitamenten är ett problem.

Vi hade ju ett mycket stort, flerårigt projekt, där olika inlandskommuner var involverade. Där kunde man notera att det inte var så enkelt att bedriva den undervisningen. Tekniken är fulländad, men pedagogiken är det inte, och intresset på universiteten för att utveckla distanspedagogik är på en del håll något haltande.

Dessutom är incitamenten för dem som skulle ta till sig de här utbildningsmöjligheterna inte de bästa. Det var t.ex. inte möjligt att fylla de få utbildningsplatser som fanns när det gällde tekniska och naturvetenskapliga ämnen, trots att det handlade om inlandskommuner, där bristen på bl.a. civilingenjörer är stor. Då är vi där igen: incitamenten för förkovran är inte de bästa. Det kan man inte vänta sig att parterna på arbetsmarknaden skall lösa i avtalsrörelsen eller att några andra skall göra det, utan där måste Utbildningsdepartementet med utbildningsministern i spetsen ta sitt ansvar.

Förutom att man behöver reda ut hur man skall hantera detta måste det också betalas. Jag har inte frågat om det, men jag tror inte att utbildningsministern har många pengapåsar att ösa ur. Då borde det väl vara naturligt att titta närmare på om det inte kan finnas någon form av

finansiering där olika aktörer kan bidra. Utbildningskonton är en sådan finansieringsform.

Anf. 7 Utbildningsminister CARL THAM (s):

Herr talman! Beatrice Ask som tillhör den avgående regeringen vet förvisso väl att det inte finns några penningpåsar att ösa ur utan snarare motsatsen – det finns ett enda stort hål. Det medför naturligtvis att även satsningar på utbildningar måste avvägas i förhållande till de statsfinansiella resurserna.

På utbildningsområdet finns ett särskilt problem, nämligen att det är för få som efterfrågar teknisk och naturvetenskaplig utbildning. Det gäller från gymnasieskolan och uppåt. Det finns litet olika idéer om hur man skall stimulera detta. Man måste möjligen också se över och förändra själva utbildningens inriktning för att kunna attrahera flera ungdomar. Detta är ett generellt problem.

När det gäller incitamenten vill jag understryka att det också är mycket viktigt att arbetsgivare av olika slag efterfrågar arbetskraft med mera utbildning och att arbetsgivare verkligen upplever att detta är viktigt. Det gäller alltifrån välutbildad arbetskraft på gymnasienivå upp till högutbildad arbetskraft och forskare. Jag har noterat att det trots allt fortfarande finns en ganska blygsam efterfrågan på mycket högutbildad arbetskraft och forskare. Detta är ett förhållningssätt som jag hoppas skall förändras.

När det slutligen gäller distansutbildning är det helt riktigt att det behövs ett pedagogiskt utvecklingsarbete. Jag håller helt med om det. Dagens resurssystem när det gäller högskolan har förvisso många fördelar men det stimulerar inte just denna form av utbildning, eftersom den av tekniska skäl inte ger högskolan den poäng som i sin tur kan ligga till grund för anslag. Om man skall få fart på distansutbildning, vuxenutbildning, halvfartsutbildning m.m. i högskolan måste man kanske justera det nuvarande resursfördelningssystemet i detta avseende så att det bättre passar även dessa behov. Jag vill understryka att det handlar om justeringar och inga grundläggande förändringar. Jag är övertygad om att detta är möjligt.

Det här gäller naturligtvis också den pedagogiska utvecklingen. Detta är självklart en sak som man måste satsa på inom högskolan. Jag utgår ifrån att man kommer att ta upp det här som en viktig strategisk fråga inför framtiden. Lärarna måste också utbildas i hur man undervisar vuxna och hur man använder och arbetar med distansundervisning. Genom en sådan satsning kan de problem som kan finnas under en inledningsfas säkert övervinnas.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Motioner
1994/95:N8 till näringsutskottet
1994/95:Sk33 till skatteutskottet
1994/95:Fi25 till finansutskottet

8 § Förnyad bordläggning

Föredrogs men bordlades åter
Konstitutionsutskottets betänkanden 1994/95:KU10, KU13, KU16 och KU20
Skatteutskottets betänkanden 1994/95:SkU2 och SkU3
Justitieutskottets betänkanden 1994/95:JuU1–JuU4
Lagutskottets betänkande 1994/95:LU1
Utrikesutskottets betänkande 1994/95:UU6
Socialutskottets betänkanden 1994/95:SoU6 och SoU11
Kulturutskottets betänkanden 1994/95:KrU3 och KrU4
Utbildningsutskottets betänkanden 1994/95:UbU1–UbU3
Trafikutskottets betänkande 1994/95:TU1
Jordbruksutskottets betänkande 1994/95:JoU8
Näringsutskottets betänkande 1994/95:NU4
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 1994/95:AU2
Bostadsutskottets betänkanden 1994/95:BoU1–BoU4

9 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Proposition
1994/95:114 Ytterligare medel till översättning av EG:s regelverk

Motioner
med anledning av förs. 1994/95:TK1 Skrivelse från talmanskonferensen med överlämnande av förslag angående en nämnd i riksdagen för Europeiska unionen m.m.
1994/95:K4 av Kurt Ove Johansson m.fl. (s)
1994/95:K5 av Agne Hansson m.fl. (c)
1994/95:K6 av Gudrun Schyman m.fl. (v)
1994/95:K7 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp)
1994/95:K8 av Birgit Friggebo m.fl. (fp)
1994/95:K9 av Maj-Lis Lööw och Margaretha af Ugglas (s, m)

10 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställts

den 25 november

1994/95:34 av *Maj-Lis Lööw* (s) till statsrådet Pierre Schori om kvinnorna och de biståndspolitiska målen

den 29 november

1994/95:35 av *Ragnhild Pohanka* (mp) till statsrådet Leif Blomberg om uppehållstillstånd p.g.a. familjeanknytning

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogas till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 6 december.

11 § Kammaren åtskildes kl. 12.34.

Förhandlingarna leddes av förste vice talmannen.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

1 § Utökning av antalet suppleanter i vissa utskott 1

2 § Val av extra suppleanter i vissa utskott 1

3 § Meddelande om avliden ledamot 2

4 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan 2

5 § Justering av protokoll 2

6 § Svar på interpellation 1994/95:22 om kontinuerlig kompetensutveckling 2

Anf. 1 Utbildningsminister CARL THAM (s): 2
Anf. 2 BEATRICE ASK (m): 4
Anf. 3 Utbildningsminister CARL THAM (s): 6
Anf. 4 BEATRICE ASK (m): 7
Anf. 5 Utbildningsminister CARL THAM (s): 8
Anf. 6 BEATRICE ASK (m): 9
Anf. 7 Utbildningsminister CARL THAM (s): 10

7 § Hänvisning av ärenden till utskott 11

8 § Förnyad bordläggning 11

9 § Bordläggning 11

10 § Anmälan om interpellationer 12

1994/95:34 av *Maj-Lis Lööw* (s) till statsrådet Pierre Schori om kvinnorna och de biståndspolitiska målen *12*
1994/95:35 av *Ragnhild Pohanka* (mp) till statsrådet Leif Blomberg om uppehållstillstånd p.g.a. familjeanknytning *12*

11 § Kammaren åtskildes kl. 12.34 12

gotab 48058, Stockholm 1995